

НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

бульв. Миколи Міхновського, 28, м. Київ, 01103, тел. (044) 200 08 27,
тел. контакт-центру (044) 200 06 94, тел. повідомлень про корупцію (044) 200 06 91,
офіційний вебсайт: nazk.gov.ua, e-mail: info@nazk.gov.ua, код ЄДРПОУ 40381452

На № 1355/1/1-26 від 14.01.2026

Міністерство фінансів України

Національне агентство опрацювало проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення відповідності актам права Європейського Союзу та відповідним критеріям, встановленим Європейською платіжною радою, з метою приєднання України до Єдиної зони платежів у євро (SEPA)» (реєстр. № 14327-1 від 09.01.2026) (далі – законопроект), який є альтернативним внесеному Кабінетом Міністрів України законопроекту з аналогічною назвою (реєстр. № 14327 від 23.12.2025) (далі – законопроект № 14327), та в межах компетенції повідомляє.

Варто зазначити, що законопроект № 14327, розроблений Міністерством фінансів України, під час проведення погоджувальних процедур був погоджений Національним агентством без зауважень.

Відмінністю законопроекту від законопроекту № 14327 є те, що ним пропонується запровадити конкурсну процедуру призначення керівника Державної служби фінансового моніторингу України та визначити деякі особливості набрання ним чинності (введення в дію деяких його положень) у разі його прийняття як закону.

У зв'язку з наведеним повідомляємо *про відсутність зауважень та пропозицій до положень законопроекту.*

Водночас стосовно надання особам, які повідомили, повідомляють або мають намір повідомити керівника або працівника, відповідального за проведення фінансового моніторингу суб'єкта первинного фінансового моніторингу, або суб'єкта первинного фінансового моніторингу, що здійснює свою діяльність одноосібно (без створення юридичної особи), чи суб'єкта державного фінансового моніторингу про можливі факти порушення вимог законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації, якщо така інформація стала їм відомою у зв'язку з їх трудовою або іншою професійною діяльністю, статусу викривача у сфері запобігання та протидії легалізації, варто зауважити, що використання терміна «викривач у сфері запобігання та протидії» в законопроекті є недоцільним через правові, термінологічні та практичні

Національне агентство з питань запобігання корупції
№10-01/4830-26 від 27.01.2026
Підписувач Гупяк Сергій Леонідович
Сертифікат 3FAA9288358EC0030400000209E39003600D700
Дата підписання 27.01.2026

причини, які створюють колізії з чинним законодавством і перешкоджають розвитку інституту викривання в Україні.

Наразі в Україні інститут викривання перебуває на етапі становлення, і Національне агентство докладає значних зусиль для його розвитку та ефективного функціонування.

Пропонований у законопроекті термін не сприятиме зміцненню інституту викривання, а навпаки, може ускладнити його розвиток через неузгодженість із чинними нормами.

На сьогодні законодавством України визначення викривача врегульовано Законом України «Про запобігання корупції» (далі – Закон) та Кримінальним процесуальним кодексом України (далі – КПК України).

Так, згідно з абз. 20 ч. 1 ст. 1 Закону викривачем є фізична особа, яка за наявності переконання, що інформація є достовірною, повідомила про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону, вчинених іншою особою, якщо така інформація стала їй відома у зв'язку з її трудовою, професійною, господарською, громадською, науковою діяльністю, проходженням нею служби чи навчання або її участю у передбачених законодавством процедурах, які є обов'язковими для початку такої діяльності, проходження служби чи навчання.

У КПК України під викривачем розуміється фізична особа, яка за наявності переконання, що інформація є достовірною, звернулася із заявою або повідомленням про корупційне кримінальне правопорушення до органу досудового розслідування (п. 162 ч. 1 ст. 3 КПК України).

Водночас, ураховуючи те, що правові та організаційні засади функціонування системи запобігання корупції в Україні, зміст та порядок застосування превентивних антикорупційних механізмів, правила щодо усунення наслідків корупційних правопорушень регулюються саме Законом, при встановленні, чи набула особа статусу викривача у кримінальному провадженні, Національне агентство як орган, який формує політику у сфері захисту викривачів, рекомендує застосовувати вимоги, які містяться не лише в КПК України, але і в Законі.

Крім того, Національне агентство розробило зміни до чинного законодавства, в тому числі КПК, в частині уніфікації визначення поняття «викривач» та приведення його у відповідність до вимог Закону. Так, проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та інших законодавчих актів України щодо врегулювання питання виплати винагороди викривачу» (реєстр. № 14274 від 04.12.2025) перебуває на розгляді у Верховній Раді України.

Також зазначаємо, що окрім визначення поняття «викривач», Закон також регулює правовий статус викривачів, їхні права, гарантії захисту, а також механізми підтримки та відповідальності у контексті повідомлення про

корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення чи інші порушення Закону.

Звертаємо увагу, що запропоноване визначення викривача у сфері запобігання та протидії в законопроекті містить широку дефініцію і не узгоджується із визначенням викривача, наведеним у Законі.

Зазначимо, що загальні засади гарантій захисту прав викривача закріплені в Директиві Європейського Парламенту і Ради ЄС 2019/1937 від 23.10.2019 про захист осіб, які повідомляють про порушення законодавства Європейського Союзу (далі – Директива).

Директива встановлює правила та процедури для захисту викривачів, широке визначення особи викривача як особи, яка повідомляє інформацію, отриману під час здійснення професійної діяльності про порушення законодавства ЄС у ключових сферах суспільного життя, таких як: державні закупівлі; фінансові послуги; запобігання відмиванню грошей та фінансуванню тероризму; безпека продуктів; безпека на транспорті; охорона навколишнього середовища; радіаційний захист та ядерна безпека; громадське здоров'я; захист прав споживачів; захист приватності та персональних даних; безпека мереж та інформаційних систем тощо.

Хоча Директива не є джерелом права для України, однак, урахувавши євроінтеграційні процеси в нашій державі, використання її як основи для реформування нашого законодавства є цілком виправданим.

Наразі на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 28.02.2023 № 189 «Про затвердження Порядку проведення первинної оцінки стану імплементації актів права Європейського Союзу (acquis ЄС)» державні інституції України активно здійснюють заходи щодо імплементації Директиви у національне законодавство України.

Таким чином, спроба розширити категорію осіб, які отримуватимуть захист за повідомлення про правопорушення, є логічною та прогресивною ідеєю, що відповідає міжнародним стандартам захисту whistleblowers, наприклад, Директиві. Вона враховує різноманітність ситуацій, у яких особа може дізнатися про порушення, і прагне посилити суспільний контроль за дотриманням законодавства.

Проте в рамках української правової системи таке розширення не може бути здійснене шляхом перевизначення терміна «викривач», який уже закріплений в антикорупційному законодавстві з чіткою спрямованістю на корупційні правопорушення. Це порушує системність права та принципи правотворчості, зокрема логічну послідовність і спорідненість норм.

У зв'язку із цим варто наголосити, що, хоча інститут осіб, зазначених у законопроекті, має потенціал для зміцнення механізмів протидії порушенням, ці особи не можуть називатися «викривачами» через колізію з усталеним правовим поняттям. Натомість доцільно запровадити цим особам окремий правовий статус, наприклад, «особи, що повідомляють про порушення» чи «суб'єкти

захисту інформації», із власним регулюванням, що дасть змогу уникнути суперечностей і зберегти цілісність антикорупційного інституту викривання. Такий підхід гармонізував би нововведення з чинним законодавством і водночас сприяв би реалізації позитивного задуму законопроекту.

Додатково інформуємо, що відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.05.2025 № 475 з метою виконання зобов'язань України, передбачених переговорною рамкою Європейського Союзу, схваленою рішенням Ради Європейського Союзу від 21.06.2024, за кластером 1 «Основи процесу вступу до ЄС» схвалено, зокрема, Дорожню карту з питань верховенства права.

Дорожня карта з питань верховенства права є всеохопним стратегічним документом, що визначає комплекс реформ у межах переговорного процесу щодо членства України в ЄС за переговорними розділами 23 «Судова влада та основоположні права» та 24 «Юстиція, свобода і безпека».

Так, одним із стратегічних результатів цієї дорожньої карти є застосування законодавчої бази та надійних заходів щодо ефективного захисту викривачів, повністю узгоджених із *acquis* ЄС, зокрема прийняття та впровадження змін до законодавства для приведення національної правової бази щодо захисту викривачів у відповідність до Директиви.

В.о. Голови Національного агентства з питань запобігання корупції

Сергій ГУПЯК